

Materjalid

Lähemalt enamlevinud materjalide koostisosadest, et oleks lihtsam valida sobivaid materjale.

Alati soovitame materjali valikul hoolikalt läbi mõelda, milleks meil täpselt seda vaja on - millised peavad olema sellele nõuded ja kuidas või kus seda kasutatakse ning rõivaste puhul millal ja mida sellega koos kannaksime.

NB! Allpool on toodud info kokkuvõttev ja ei pruugi konkreetse toote puhul paika pidada.

Sageli mõjutavad kangaste hooldust ka näiteks kasutatud tekstiilivärv, mis näiteks ei luba kõrgeid temperatuure hooldusel.

Pesemisel soovitame:

- * jälgida hooldusjuhiseid -et saaksime nautida kauem oma rõivaid
- * sorteerige pesu ja olge kindlad alati, et ühte masinasse satuks vaid kokkusobiv pesu
 - * tõmmata kinni kõik tõmblukud - et lukud ei amortiseeruks.
- Peale pesu võib lukkudel mingi aja tagant kasutada küünlavaha, et need kestaksid kauem
 - * puhastada taskud eelnevalt
- * tekkinud plekit puhastada võimalikult kiiresti, kui kasutate selleks vett siis kindlasti jahedat
 - * krõpsupaelad on ohtlikud teistele materjalidele - tasub jälgida et masinasse ei satuks krõpsupaeltega koos kergesti haakuvaid õrnu materjale
 - * teksad alati tagurpidi, lukk ja nõöp kinni

Atsetaat (atcetate)

Keemiline tehis kiud, toodetakse puidutselluloosist või puuvillajäätmest. Kangast kasutatakse voodrite, pluuside ja kleitide valmistamisel ning kodutekstiilis. Rõivakangastena kasutatakse puhast atsetaati aina vähem, rohkem segatuna teiste kiududega. Villasele kangale lisab atsetaat hea vormipüsivuse. Kuna atsetaat talub viskoosist paremini päikesevalgust, saab kasutada kardinat valmistamiseks.

Omadused: 100% atsetaadi sisaldusega materjal: kortsuh, on veidi elastsem ja sama tugev kui viskoos, märjalt rebeneb samuti, kuid on viskoosist veidi tugevam kuid kergem ja siidja läikega. Imab viskoosist vähem niiskust ja seega kuivab kiiremini. Atsetaat on termoplastiline, seega saab kuumuse abil atsetaatkiust kangaid hästi vormida, nt pliseerida.

Hooldus:

Kuivas õhus elektriseerub, kasutage antistaatikut.
KEELATUD ON kanged happed, pleegitusvahendid, atsetooni sisaldavad plekieemaldusvahendid; keemilisel puhastamisel tuleb olla ettevaatlik.
Pesta õrnapesuprogrammi ja pesuvahendiga temperatuuril max 30-40° C
Triikida madala temperatuuriga (märgitud triikraual *).

Akrüül (akryl, akrylic)

Kasutatakse väga palju trikootoodetes, püksi- ja kostüümikangaste, vabaajarõivaste ja laste ülerõivastetootmises. Segatakse peamiselt lambavilla, mohääri, kashmiiri

või puuvillaga ja ka akrüüli ka muude sünteeskiudega. Akrüülist tehakse ka parukaid.

Omadused: Akrüül on soe, pehme, kerga ja vähe kortsuv. Peaaegu kortsuvaba, talub hästi päikesevalgust ja enamikke kemikaale, kuid rebimisele ja hõõrdumisele vähem vastupidav. Vastupidavus umbes sama kui nailonil või polüestril.

Hooldus:

pesta õrnpesu programmiga temperatuuril 40° C
trummelkuivatus keelatud
enamasti ei vaja triikimist, vajadusel max 110 - 130° C
kudumeid ei tohi kuumniiskelt töödelda (aurutada)

Elastaan (elastane, spantex)

Elastne kunstkiud. Kasutatakse trikookangastes (ujumisriiete, retuuside, aluspesu, sokkide). Sageli kasutatakse väikese koostisosana kostüümi kangastes, et parandada kangaste kvaliteeti – vaid 1% muudan toote elastsemaks.

Hooldus: Tavaliselt käsitletakse sarnaselt materjaliga, millega see on segatud.

Soovitav pesta sageli – higitaluvus madal
Pesta käsitsi või max 40° C, sageli piisab vaid loputamisest
Ujumiseriided loputada pärast ujulas või merevees suplemist
Kuivatada varjus
Triikimist enamasti ei vaja, äärmisel vajadusel madalal temperatuuril (*)
Kloorvalgendamine keelatud.

Gabardiin

Tihedalt ja spetsiaalse koega kootud kangas, mis on valmistatud villast või polüestri ja villa segust. Traditsiooniliselt valmistatud villast, kuid samuti ka puuvillast ja sünteetilisest materjalist.

Hooldus / omadused: tekstiiljuhiseilt, vastavalt sellele millest toode on tehtud.

Kanvaa

Raske ja puine kootud naturaalne kangas, valmistatud puuvillast ja linasest. Kasutatakse kottide, kingade, vormiriiete ja pealisrõivaste valmistamiseks.
Järgige tekstiiljuhiseid, millest toode on tehtud ja kuidas hooldada.

Linane (linen)

Taimsest kiust materjal. Looduslik värvus on hallikas, beežikas. Lina kodumaaks peetakse Egiptust. Lina kasvatati ka Babüloonas, Assüürias ja Etioopias. Linataime kasvatatakse ka Eestis.

Kui linast teiste kiududega segada, siis paranevad kanga kandmis- ja hooldamise tingimused. Segamisel keemiliste kiududega väheneb kortsumine. Tavapäraselt segatakse polüester- ja viskooskiududega. Et muuta vähe venivat linast elastsemaks, segatakse teda ka elastaaniga. Linast eelistatakse kasutada naturaalselt, kuid teda leidub ka värvitult või pleegitatult.

Omadused: Sile pealispind ei tõmba mustust ligi ega aja ka ebameid. Linane peab hästi vastu valgusele ja ei pleegi peaaegu üldse. Linakiud on suure imamisvõimega, nahal meeldivalt jahe ja värske. Kehasoojus ja niiskus juhitakse kiiresti eemale. Linase kalduvus kortsuda kuulub aga mugava rõivastuse juurde, nagu ka niidi ebareeglipärane struktuur, mis on iseloomulik just linasele. Sageli hinnatakse linase materjali puhul mõõdukalt kortsunud rõivastust.

Hooldus: Kangas vajab enne toote õmblemist pesemist, et vältida hilisemat mahulist kokkutõmbumist.

Valmistooteid soovitav pesta 40° C, kuid kiudtalub ka kõrgemaid temperatuure mille puhul võib tõmbuda kokku. Pesuaine ei tohi sisaldada kangast rikkuvat valgendit. Mitte nühkida. Linasele sobib õrn pesutsükkel.

Triikida veidi niiskelt, talub ka kõrgeid temperatuure.

Modaal (modale)

Keemiline tehiskiud, koostiselt puhas tselluloos.

Kasutatakse puuvilla, villa ja villatüüpi sünteeskiududega segatuna pesu, kudumite, särgi-, ülikonna- ja mantliriide valmistamisel.

Segatuna teiste kiududega muudab modaal toote pehmemaks, kergemaks ja läikivamaks.

Omadused: Viskoosile sarnaste omadustega kiud, kuid kortsus vähem, märjalt on viskoosist oluliselt tugevam, kuid puuvillast nõrgem, ei ole nii suure niiskusimavusvõimega nagu viskoos ja ei veni niipalju kui viskoos. Modaal on tuhmiläikeline.

Hooldus: Pesta 60° C

Triikida võib kõrgel temperatuuril (võib triikimisel võrvust muuta, nagu viskoos). Võimalik trummelkuivatus.

...või vastavalt partnermaterjali lubatud temperatuuril

Pits

Tehakse siidist, puuvillast ja sünteetilisest materjalist.

Hooldus / omadused: tekstiiljuhustelt, vastavalt sellele millest toode on tehtud.

Polüamiid (polyamide)

Keemiline sünteetiline kiud, lähteained on naftatööstuse kõrvalproduktid. Polüamiidkiudu saab valmistada soovitud mõõtmetega ja erineva välisilmega. Polüamiid on imekerge ja sealjuures väga vastupidav sünteetiline kiud. Märjalt on kiud sama tugev kui kuivalt.

Polüamiidkangad langevad hästi ja on kerged. Väikese niiskusesisalduse tõttu elektriseeruvad polüamiidkangad kergesti.

Polüamiidkiude segatakse enamasti puuvilla, villa, viskoosi või modaaliga, et suurendada toote tugevust, kiirendada kuivamist, muuta toodet kergemaks.

Omadused: kuivavad kiiresti ja on kergesti hooldatavad; ei kortsu peaaegu, ei vaja sageli triikimist; kangas on kuumuse suhtes tundlik, ei talu päikesevalgust; happeid ja leeliseid taluvad polüamiidkiud hästi; pesus ei tõmba kokku.

Hooldus: Pesta õrnapesuprogrammiga temperatuuril 40° C, õrna väänamistsükliga
Vajadusel triikida miinimum temperatuuril
Elektiseerumisel kasutada antistaatikut

Polüester (polyester)

Sünteesiline kiud, ühtlasema struktuuriga kui looduslikud kiud. Siledal kiul on jahutav omadus (vastavalt kootud kangaste puhul), seetõttu kasutatakse polüestrit nii spordi riiete kui lahedate suverõivaste valmistamiseks. Polüestrit sisaldav kangas on elastne, vähekortsuv ja kergesti hooldatav, samuti on ta rebenemis- ja hõõrumiskindel.

Sellest tehakse kergesti hooldatavaid triiksärke, pluuse, vabaajarõivaid, kunstkarusnahku ning tepitud jakkide ja tekkide täitematerjale, vatiine, kardinamaterjale, sukki-sokke, aluspesu, õmblusniite jne.

Polüesterkiude segatakse kostüümide, ülikondade ja kleitide kangastesse, enamasti villa, viskoosi või modaaliga.

Puuvillane või linane + polüesterkiud = kergemini hooldatavam ja vähem kortsuv (selleks piisab vähemast kui 50%-lisest polüesterkiusisaldusest)

Ka pealisriiete kangastesse segatakse tihti polüesterkiude.

Peenvill + polüesterkiud = toode on 20-30% kergem kui täisvillane ja kulumiskindlam

Viskoos + 60-70% polüestrit = kergelt läikiv efekt

Omadused: Hoiab vormi ning on vastupidav, kuid 100% polüester tooteid on vaja sageli pesta, kuna tõmbavad mustust külge; eriti kergesti hooldatavad, masinas pestavad, kuivavad kiiresti; polüesterkiust tooteid ei olegi alati vajagi triikida, nad sirgestuvad ise; talub päikesevalgust ja enamikke kemikaale.

Tiheda ja sileda koe puhul, aga võib soodustada higistamist - näiteks voodri puhul, kui ihu ja voodri vahel ei ole looduslikus materjalist pluusi.

Talviste rõivaste puhul meie kliimas veidi jahe suuremate külmakraadide puhul.

Hooldus:

Elektiseerumisel kasutada antistaatikut

Pesta 40° C juures ja sageli piisab vaid loputusest.

Triikimist enamasti ei vaja, äärmisel vajadusel võib triikida keskmisel temperatuuril

NB! mitte liiga kuuma triikrauaga triikida, vastasel juhul toode sulab.

Puuvill (cotton)

Looduslik taimnekiud. Saadakse puuvillataime kuprast, looduslik värvus valge, kasvatatakse Kesk-Ameerikas, Hiinas, Indias, Pakistanis, Usbekistanis jm. ehk soojas päikeselises kliimas - Eestis puuvilla ei saa kasvatata.

Puuvillased kangad on: teksa, mitmed tööriide kangad, sits, batist, flannell, frotee, samet, jne. Puuvillast tehakse ka õmblusniiti ja käsitöölõnga.

Omadused: Puuvillast valmistatud riided on meeldivalt pehmed, nahasõbralikud, mugavad, vastupidavad, kergesti pestavad ning omavad suurepäraselt imamisvõimet.

Puuvilla kvaliteet sõltub töötlemise kvaliteedist.

Hooldus: Valget puuvilla võib pesta kuumas vees.

Värvitud puuvilla tuleb pesta vastavalt hoolduslipikul märgitule, kuna pesemise temperatuur sõltub värvi kvaliteedist.

NB! Kuid vaadake hoolduslipikut – kuid võib segatud puuvilla ja polüestriga või ei talu kasutatud võrv kõrgeid temperatuure jne.

PVC

PVC plastikpinnaga riideid nagu vihmamantlid

Hooldus: pesta lahedalt täidetud masinas max 40° C
MITTE KASUTADA väänamistsükli ega trummelkuivatust ja loputusvahendeid
PVC-st tooted tuleb hävitada nagu teisi ohtlikke mürgiseid materjale.

Siid (silk)

Looduslik loomnekiud. Siid on luksuslikeim ja kalleim kiud, mida saadakse siidiliblikate rööviku poolt enda ümber kookoniks keritud peenest niidist, mis võib olla kuni 3000 meetrit pikk. Kookoneid aurutatakse ja leotatakse kuumas vees ning seejärel keritakse niit lahti.

On teada kahte tüüpi siidi:

- peen mooruspuu siidiliblika röövikutelt saadav siid
- looduslikes tingimustes elavate siidiliblikate röövikutelt saadav metsiksiid (veidi jämedam)

Hiina krepp, žoržettkrepp, šifoon ja habutaisiid on erinevad siidi tüübid.
Honansiid ja šantungsiid on tuntuimad metsiksiidid.

Siidist toodetakse kõrgkvaliteetseid rõivaid: naiste aluspesu, lipse ja rätte. Siidkangal saavutatakse eriliselt läikivad ja säravad värvid. Kasutatakse ka sisustuselementidina ja mööblitootmises.

Tavaliselt ei segata siidi muude kiududega, vaid mõnikord villa ja linasega, et parandada viimaste iseloomu.

Omadused: väga nahasõbralik ja nahal meeldivalt jahe; isoleerib nii külma kui ka kuuma; võib kuni kolmandiku enda raskusest niiskust imada, ilma et ta tunduks nahal märjana; luksuslikult läikiv ja tugev; oma hea elastsuse tõttu kortsutab vähe (erandiks on hästi õhuke siidkangas); raske õmmelda tema libeduse ja venivuse tõttu; mehaanilisele koormusele (kulutamisele) ei pea vastu; ei talu ka kuuma temperatuuri ning pleegib intensiivse päikesevalguse käes.

Hooldus: Pesta ainult käsitsi ja õrnapesu pesuvahendeid või siidi jaoks toodetud pesuvahendeid. Mitte hõõruda. Viimasesse käesooja loputusvette võib panna tilk äädikat, see tagab kauni värvi ja läike.

KEELATUD kuivatamine pesukuivatamasinas (trummelkuivatus) ja -otsese päikesevalguse käes – pleekimisoht.

Eriti kvaliteetseid tooteid puhastada keemilises puhastuses.

Triikida vaid vajadusel veidi niiskelt keskmisel temperatuuril (**), pahemalt poolt.

Sits

Peeneniidiline, tihedalt kootud puuvill. Sile ja lame pealispind.

Omadused / Hooldus: v.t. puuvilla alt.

NB! Kuid vaadake hoolduslipikut – kuid võib segatud puuvilla ja polüestriga või ei talu kasutatud värv kõrgeid temperatuure jne.

Šifoon

Läbipaistvus, kergus ja voolavus muudavad selle hinnatuks kleidi k.a. pulmakleidi materjaliks. Enamasti valmistatud siidist. Mõningal juhul kangapoodides nimetatud šifooniks kunstiisiidist kangast. Meetri hind sõltub töötamise kvaliteedist.

Hooldus: 100% siidi puhul ainult käsipesu ja trummelkuivatus keelatud.
Muudel juhtudel täpsustada toodete siltidelt või asjatundjalt...

Teksa ehk Denim

Pärineb Ameerika karjakasvatavate tööriiete materjalist, seepärast sageli kutsutud „Kauboi materjal“-iks.

Fotol teksa materjal ennevärvimist (vasemal) ja peale värvimist (paremal).

Tihedalt kootud, enamasti kindla koekirjaga, puuvill (taimnekiud) või puuvilla ja polüestri segu. Teksa on algselt kasutatud puuvillaga sama tooni ehk siis algne toon sõltub puuvilla töötamise kvaliteedist. Valmistatud teksa värvitakse ja valmisõmmeldud teksad töödeldakse füüsiliselt või keemiliselt, et saavutada kulunud vm. soovitud ilme nagu me sageli kauplustes kohtame. Selline teksa on oluliselt nõrgestatud ja tugevalt töödeldud kohad taluvad vähem pingelist olukorda (hõõrdumist, pinget).

Hooldus: pesemise temperatuur max 40° C. Alati peske ja triikige pahemalt poolt.
Trummelkuivatus lubatud. Alati tagurpidi keeratuna, see vähendab liigset kulumist!
NB! Alati kontrollige juhiseid, osadel teksadel on lubatud ainult käsipesu ja väga õrn kohtlemine.

Triatsetaat (triatcetate)

Tehiskiud. Paremate kasutusomadustega kui atsetaat, pesus kortsus vähem, talub päikesevalgust ning on tugevam, kuid mitte eriti tugev.

Pesu 60° C – kuigi riiete värv võib tähendada pesu 40° C temperatuuril

Tüll

Laialt kasutatud pruudiloorides ja alusseelikutes. Enamasti ühe struktuuriga, kas tihedam või harvem ja võib olla ka mustri või kaunistustega.

Traditsiooniliselt valmistatud siidist, kuid tänapäeval enamasti tehtud sünteetilisest materjalist (tavaliselt polüestrist). Järgige tekstiiljuhiseid, millest toode on tehtud.

Veluur

Rahvasuus sageli kasutatud sametina. Algselt kootud siidist. Tänapäeval valmistatakse veluuri ka puuvillast ja viskoosist. Veluuril on pikem ja pehmem karv kui velvetil ja plüüžkangastel. Järgige tekstiiljuhiseid, millest toode on tehtud.

Vill (wool)

Looduslik ehk loomnekiud. Villa saamiseks kasutatakse erinevate loomade karvu ja pea kõikide loomadelt, kelle karva pikkus võimaldab seda töödelda lõngaks. Huvitavaid esemeid saab näiteks jänese või koera karvadest.

Enam levinud ja hinnatumad villad:

Lambavill (WO) – ainult see vill, mis on lambalt pügamise teel saadud.

Meriinovill – merinolambalt saadud, peente ja elegantsete esemete jaoks.

Tallevill – saadud kuni 6 kuu vanustelt talledelt pügamise teel. Eriti pehme ja siidine.

Angooravill (WA) – angooraküülikutelt saadud vill. Käsipesu nagu villal – vaadake villa. Angoora ajab karvu, soovitav pesta eraldi.

Kašmiirvill (WS) – kašmiirkitselt saadud, kõige luksuslikum vill. Teda segatakse tihti mohäärvillaga,

Mohäärvill (WM) ehk angoorakitse vill. See vill ei vildistu ja hoiab hästi soojust.

Kaameli (WK), **Laama** (WL), **Alpaka** (WP) – vastupidavad villad, mis pärinevad kaameliilt

ja tema suguselt kuuluvatelt loomadelt.

Omadused: Halva soojusjuhtivuse ja niiskuse suure imavuse tõttu on villased materjalid soojad ja sobivad meie kliimas hästi kasutamiseks külma ja niiske ilmaga. Eriti suurepäraseks on need suurte külmakraadide juures, kus muud kiud enam oma ülesandeid ei täida.

Hooldus: 100% villasisaldusega toodetele ainult käsipesu, mitte väänata ja nõhkida/hõõruda. Liigse käsitlemisega vill topistub ja tõmbub kokku. Villa ei tohi leotada.

Mantlid, kostüümid, ülikonnad puhastada keemilises puhastuses.

Vill segatud siidiga – sellise materjali kohelda, nagu täisvillast toodet.

Segatuna muude kiududega võib pesta tooteid villasepesu programmiga ja õrna pesuvahendiga, mis ei sisalda ensüüme ja valgendit. Jälgida juhiseid tootel.

Kloor rikub villa.

Kudumeid kuivatada tasasel pinnal, et vältida välja venimist (mitte riputada).

Viskoos (viscose, rayon)

Tehiskiud, tooraineks kasutatakse enamasti kase, kuuse, pöõgi või eukalüptipuu tselluloosi.

Sobib hästi just suverõivasteks: pluuside, kleitide, seelikute valmistamiseks, samuti valmistatakse voodrikangaks. Sobib viskoosist voodrikangas just talverõivastele.

Hea veeimavuse tõttu kasutatakse viskoosi mähkmete ja hügieenisidemete valmistamiseks.

Sageli segatakse teiste kiududega, et parandada nende omadusi:

Villa + viskoos parandab villa vastupidavust, vähendab vanumise ohtu

Puuvill + viskoos puuvillal parema läike, erksam värv

Omadused: väga sarnane puuvillale, imab vett endasse rohkem kui puuvill, kuivab aeglaselt, hea värvida, märjalt rebeneb kiiresti, ei kannata keetmist, ei elektriseeru; on jahe, pehme, hea langevusega, kuid kortsus kergemini kui puuvill, ei hoia hästi vormi. Viskoos ei tekita allergiat.

Hooldus: Pesta temperatuuril 40° C, et vältida värvi kahjustumist, kerge tsentrifuugimine. Viskoos talub hästi keemilist puhastamist, kuid paremini saab puhtaks pestes – lähtuda toote juhistest.

Vältida kokkupuuteid hapete ja otsese päikesevalgusega.